

کنترل قند خون و گیاهان دارویی

الهام ایمانی^۱، زهرا خادمی^۲، عبدالمطلب پورداد خدایی^۳، مجید سرنی زاده^۴، مرضیه نیک پرور^۵، محمد حیدری خورمیزی^۶

۱. مربی آموزش پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، دانشکده پرستاری و مامایی
۲. مربی مدیریت پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، دانشکده پرستاری و مامایی
۳. کارشناس پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بیمارستان علی ابن ابیطالب رودان
۴. کارشناس آمار، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، معاونت پژوهشی
۵. استادیار قلب، مرکز تحقیقات پیشگیری از عوامل خطر آفرین قلب و عروق، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان
۶. کارشناس ارشد مهندسی منابع طبیعی، دانشگاه تهران، دانشکده کشاورزی

خوددرمانی ارتباط معنی‌داری مشاهده شد ($p=0.001$) به طوری که هر چه تعداد سال‌های ابتلا به دیابت بیشتر می‌شد، گرایش افراد به خوددرمانی نیز بیشتر می‌گردید. نتایج مطالعات مشابه نیز نشان می‌دهد که از هر سه نفر یک نفر برای پیشگیری یا درمان شرایطی مثل دیابت نوع ۲ از طب مکمل استفاده می‌کند.^۱

با توجه به قدمت طولانی طب سنتی و استفاده از گیاهان دارویی در کشورمان، می‌توان گفت که این نوع درمان در فرهنگ این مرز و بوم ریشه دوانیده است. استان هرمزگان نیز با توجه به موقعیت جغرافیایی و زیست محیطی خود از این حیث مبرا نیست. لذا باید تمهیداتی را جهت جمع‌آوری، شناخت و بررسی اثر این گیاهان دارویی بومی منطقه و هم‌چنین برخی از گیاهان غیر بومی که در عطاری‌ها موجود می‌باشد، انجام داد و نتایج حاصله را به صورت کنفرانس، کلاس‌های آموزشی، پمفلت و ... در اختیار بیماران و خانواده بیماران قرار داد. از طرفی چون عطاران مهم‌ترین افرادی هستند که می‌توانند در توزیع و پخش داروهای گیاهی و آموزش بیماران به ما کمک کنند، لذا می‌توان از این افراد جهت آموزش صحیح و علمی به بیماران استفاده نمود و با اجرای کلاس‌های آموزشی جهت آن‌ها، تا حدودی مصرف خودسرانه گیاهان دارویی در برخی از بیماران را کنترل نموده و آن‌ها را به سمت درمان مفید و مناسب سوق داد.

References

1. Hays NP, Galassetti PR, Coker RH. Prevention and treatment of type 2 diabetes: Current role of lifestyle, natural product, and pharmacological interventions. *Pharmacol Ther* 2008; 118(2): 181-191.
2. Tachjian A, Maria V, Jahangir A. Use of herbal products and potential interactions in patients with cardiovascular diseases. *J Am Coll Cardiol* 2010; 55(6): 515-25.
3. Masoudi-Alavi N, Izadi F, Ebadi A and Hajbagheri A. [Self treatment experience in diabetes mellitus type 2] *Persian. Iran J Endocrinol Metab* 2009; 10(6): 581-588.

دیابت ملیتوس یکی از مهم‌ترین و شایع‌ترین بیماری‌های متابولیکی در سطح جهان می‌باشد.^۱ امروزه با افزایش رشد بیماری‌های مزمن، استفاده از طب مکمل همراه با درمان‌های استاندارد یا به صورت جایگزین آن‌ها زیاد بوده و گزارشات نشان می‌دهد که بیشتر از ۱۵ میلیون نفر در ایالات متحده از مکمل‌های گیاهی استفاده می‌کنند.^۲ طب سنتی در درمان بیماری‌ها سابقه ۲۰۰۰ ساله دارد و تاکنون تأثیر بیش از ۲۰ نوع گیاه روی کنترل قند خون مورد بررسی قرار گرفته است.^۳ با توجه به آن که بسیاری از بیماران از گیاهان دارویی متنوعی جهت کنترل بیماری خود بدون نظارت پزشک معالج استفاده می‌نمایند و با تأثیرات متفاوتی روبه‌رو می‌شوند، مطالعه حاضر با هدف تعیین تنوع گیاهان دارویی مورد استفاده جهت کنترل قند خون و علل خوددرمانی با گیاهان دارویی در بیماران دیابتی مراجعه‌کننده به مرکز دیابت شهرستان بندرعباس در سال ۱۳۸۹ انجام گردید. این مطالعه از نوع توصیفی-تحلیلی است که بر روی ۲۵۰ بیمار دیابتی انجام گرفت. ابزار جمع‌آوری اطلاعات شامل یک پرسشنامه‌ی پژوهشگر ساخته بود که روایی آن با روش اعتبار محتوی و پایایی آن نیز با روش آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۵ مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آزمون‌های همبستگی کندال و پیرسون استفاده گردید. نتایج نشان داد ۵۴/۷ درصد بیماران از گیاهان دارویی در کنار سایر روش‌های درمانی جهت کنترل بیماری خود استفاده می‌نمودند. ۹۲/۹ درصد افراد داروهای گیاهی را به توصیه اطرافیان، ۳/۵ درصد به توصیه پزشک معالج و بقیه بدون توصیه سایرین از طب مکمل استفاده می‌کردند. ۳۰ درصد بیماران از کلپوره، ۱۷ درصد از مورد و کلپوره با هم، ۹ درصد از مورد به تنهایی و ۸ درصد از هندوانه ابوجهل استفاده می‌نمودند. سایر گیاهان دارویی مورد استفاده شامل: شنبلیله و برگ گردو، دارچین، آویشن، عرق چهل گیاه، جای سبز و زرشک کوهی بود. مهم‌ترین علل گرایش به خوددرمانی به ترتیب شامل اعتقاد به گیاهان دارویی (۹۳٪)، توصیه اطرافیان (۸۸٪) و تجربه قبلی استفاده از گیاهان دارویی در اطرافیان (۸۳٪) بود. در بررسی تعداد سال‌های ابتلا به دیابت با